

Vissa indelnings- och länsstyrelsefrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar bostadsutskottet under den allmänna motionstiden 2000 väckta motioner om bl.a. kommunindelningen och om försöksverksamheten med regionala självstyrelseorgan i vissa län. Utskottet föreslår att riksdagen gör två tillkännagivanden till regeringen. Det ena tillkännagivandet föreslås med anledning av en motion (c) och gäller frågan om bildandet av Torslanda kommun. Utskottet anser att det framstår som naturligt att ompröva denna fråga. Det andra tillkännagivandet föreslås med anledning av en motion (kd) och gäller frågan om bildandet av Ljungskile kommun. Utskottet framhåller att det finns anledning att i särskild ordning utreda denna fråga.

Utskottet avstyrker övriga motionsyrkanden som behandlas i detta betänkande.

Till betänkandet har fogats sju reservationer och två särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden	5
Rikets administrativa indelning	5
Indelningslagen.....	5
Bildande av Torslanda kommun	7
Bildande av Ljungskile kommun.....	8
Bildande av en skärgårdskommun.....	10
Länstillhörigheten för Heby kommun.....	10
Länsstyrelsernas verksamhet	12
Försöksverksamheten med regional självstyrelse	12
Avveckling av landshövdingeämbetet i försökslänen.....	13
Inrättande av en statlig Skånemyndighet	13
Utredning av den inomregionala balansen i Västra Götalands län	14
Reservationer.....	15
1. Indelningslagen (c)	15
2. Bildande av Torslanda kommun (s, v).....	16
3. Bildande av Ljungskile kommun (s, v).....	16
4. Länstillhörigheten för Heby kommun (m, kd, c, fp).....	17
5. Försöksverksamheten med regional självstyrelse (kd, c, fp)	18
6. Avveckling av landshövdingeämbetet i försökslänen (v, mp, fp).....	19
7. Utredning av den inomregionala balansen i Västra Götalands län (kd, c).....	19
Särskilda yttranden	21
Bildande av Torslanda kommun (mp)	21
Bildande av en skärgårdskommun (c)	21
Förteckning över behandlade förslag.....	23
Motioner från allmänna motionstiden.....	23

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Indelningslagen

Riksdagen avslår motion 2000/01:K397 yrkande 5.

Reservation 1 (c)

2. Bildande av Torslanda kommun

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför. Tillkännagivandet görs med anledning av motion 2000/01:Bo304.

Reservation 2 (s, v)

3. Bildande av Ljungskile kommun

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför. Tillkännagivandet görs med anledning av motion 2000/01:K235 yrkande 2.

Reservation 3 (s, v)

4. Bildande av en skärgårdskommun

Riksdagen avslår motion 2000/01:N261 yrkande 3.

5. Länsstillhörigheten för Heby kommun

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo302 och 2000/01:Bo303.

Reservation 4 (m, kd, c, fp)

6. Försöksverksamheten med regional självstyrelse

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo308 yrkande 2 och 2000/01:K401 yrkande 12.

Reservation 5 (kd, c, fp)

7. Avveckling av landshövdingeämbetet i försökslänen

Riksdagen avslår motion 2000/01:K401 yrkande 13.

Reservation 6 (v, mp, fp)

8. Inrättande av en statlig Skånemyndighet

Riksdagen avslår motion 2000/01:Bo305.

9. Utredning av den inomregionala balansen i Västra Götalands län

Riksdagen avslår motion 2000/01:Bo307.

Reservation 7 (kd, c)

Stockholm den 22 februari 2001

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Bengt-Ola Rytter (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Anders Ygeman (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v), Annelie Enochson (kd), Carl-Erik Skårman (m), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Stenmark (c), Yvonne Ångström (fp) och Carina Adolfsson Elgestam (s).

Utskottets överväganden

Rikets administrativa indelning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör

- avslå ett motionsförslag om att ändra indelningslagen, *jämför reservation 1 (c)*,
- som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anför om bildandet av Torslanda kommun, *jämför reservation 2 (s, v) och särskilt yttrande 1 (mp)*,
- som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anför om bildandet av Ljungskile kommun, *jämför reservation 3 (s, v)*,
- avslå ett motionsförslag om att bilda en skärgårdskommun, *jämför särskilt yttrande 2 (c)*,
- avslå ett motionsförslag om att ändra länstillhörigheten för Heby kommun, *jämför reservation 4 (m, kd, c, fp)*.

Indelningslagen

Förutsättningarna för ändring av kommunindelningen regleras i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting – indelningslagen. Lagen innebär i korthet följande:

- Regeringen får besluta om ändring i kommunindelningen, om ändringen kan antas medföra bestående fördel för en kommun eller en del av en kommun eller andra fördelar ur allmän synpunkt. Vid prövningen skall särskild hänsyn tas till önskemål och synpunkter från den eller de kommuner som berörs. Särskild hänsyn skall också tas till befolkningens önskemål och synpunkter (1 kap. 1 §).
- Fråga om ändring i den kommunala indelningen kan väckas av kommun eller medlem av kommun som skulle beröras av ändringen. Ansökan skall inges till Kammarkollegiet (1 kap. 20 §).
- Kammarkollegiet skall göra den utredning som behövs. Om det bedöms lämpligt kan kollegiet överlämna åt länsstyrelsen eller särskild utredare att göra utredningen (1 kap. 21 §).
- När det finns särskilda skäl skall en särskild undersökning göras om befolkningens inställning till ändringen (1 kap. 24 §).

Vid riksdagens behandling av motioner om kommundelningar våren 1999 (bet. 1998/99:KU21) intog en majoritet (m, kd, mp, c, fp) ståndpunkten att det borde bli lättare att dela kommuner genom att procedurerna som har samband

med kommundelningar underlättas. Riksdagen gav också regeringen detta till känna.

Med anledning av riksdagens beslut utfärdade regeringen hösten 1999 direktiv (dir. 1999:98) för en utredning om åtgärder för att stärka den medborgliga insynen och deltagandet i den kommunala demokratin – Kommundemokratikommittén. Enligt direktiven skall kommittén se över bestämmelserna i indelningslagen när det gäller förutsättningarna för att genomföra en indelningsändring och föreslå de ändringar som kan anses motiverade. Kommittén skall se över hur de procedurer som har samband med kommundelningar kan underlättas, dvs. hur ärendena utreds, vem som beslutar samt möjligheten att genomföra en snabb indelningsändring när väl beslut fattats. Kommittén skall också göra en utvärdering av de allmänna kommunaldemokratiska erfarenheterna från de kommundelningar som genomförts under 1990-talet i syfte att bl.a. se om och i så fall på vilket sätt medborgarnas engagemang ökat genom delningen. Kommittén beräknas avsluta sitt arbete senast den 31 maj 2001.

I Centerpartiets partimotion 2000/01:K397 yrkande 5 förordas att det politiska inflytandet bör öka vid kommundelningar. Enligt motionen är det mot denna bakgrund orimligt att en statlig myndighet, Kammarkollegiet, skall göra en första bedömning av hur en kommundelning bör ske. Regeringen bör därför ensam ges ansvaret för att bedöma och utreda frågor om kommundelning.

Grunderna för när ändringar i kommunindelningen får komma till stånd liksom förfarandet vid en sådan ändring regleras, som framgår ovan, i indelningslagen (1979:411). När det är fråga om en ändring som föranleder ekonomisk reglering mellan kommuner är det endast regeringen som får besluta om sådan ändring. Det innebär att det i fråga om delning av en kommun är regeringen som har att fatta detta beslut. Kammarkollegiets roll är i dessa fall endast att utreda om de förutsättningar för en delning som lagen ställer upp föreligger. Om Kammarkollegiet finner att så inte är fallet kan kollegiet avslå ansökan. Detta beslut kan emellertid överklagas till regeringen.

Till skillnad från motionärerna anser utskottet att dagens ordning ger det politiska inflytande i kommundelningsfrågor som motionärerna efterlyser. I de fall en delning skall komma till stånd är det en politisk instans, regeringen, som fattar beslutet. Det faktum att en myndighet, Kammarkollegiet, i stället för t.ex. Regeringskansliets tjänstemän svarar för att ett beslutsunderlag tas fram förändrar naturligtvis inte detta förhållande. Däremot kan det finnas anledning att på andra sätt och på andra nivåer förstärka det demokratiska och det politiska inflytandet vid kommundelningar. Som framgår ovan är också denna fråga föremål för överväganden inom den av regeringen tillsatta Kommundemokratikommittén. Utskottet delar mot denna bakgrund inte motionärernas syn på behovet av att nu vidta ändringar i beslutsordningen i kommundelningsfrågor. Partimotion 2000/01:K397 (c) avstyrks sålunda.

Bildande av Torslanda kommun

Torslandabor ansökte 1997 hos Kammarkollegiet om att av Torslanda och Björlanda församlingar i Göteborgs kommun bilda en ny kommun – Torslanda. Kollegiet uppdrog åt Svenska Kommunförbundet att utreda frågan. Kommunförbundet redovisade uppdraget samma år. I samband med 1998 års val genomfördes också en folkomröstning i hela Göteborgs kommun. Vid denna röstade 64,6 % av de röstande i Torslanda för en delning. I hela Göteborg var motsvarande andel 17,5 %.

I början av 1999 remitterade Kammarkollegiet ärendet till Länsstyrelsen i Västra Götaland, som i sin tur inhämtat yttrande från Göteborgs kommun. Vid sin behandling av frågan har kommunfullmäktige avstyrkt en delning. Mot detta beslut reserverade sig (m) och (fp). Länsstyrelsen har i sin tur uttalat att det inte fanns några bärande skäl för en delning. Kammarkollegiet har därefter den 18 juni 1999 avstyrkt en delning. I sin motivering anför Kollegiet bl.a. att eftersom fullmäktige i Göteborgs kommun sagt nej till en delning krävs det enligt indelningslagen synnerliga skäl för att en delning skall få genomföras. Vid en sammanvägning av Ortsbefolkningens önskemål om en delning och indelningslagens krav på befolkningsunderlag, tillfredsställande service, ekonomisk bärkraft och de intressen i övrigt som kommunen har att företräda har Kammarkollegiet inte funnit att synnerliga skäl föreligger.

Kammarkollegiets beslut har av företrädare för Nätverket för Torslandas Framtid överklagats till regeringen, som den 23 mars 2000 avslagit överklagandet. I sitt avslag ansluter sig regeringen till Kammarkollegiets bedömning att en kommunindelning inte bör komma till stånd.

Med hänvisning till att riksdagen har gett regeringen i uppdrag att se över möjligheterna att skapa förutsättningar som gör det lättare att dela kommuner förordas i motion 2000/01:Bo304 (c) att beslutet om Torslandas framtid på nytt bör prövas av regeringen.

En viktig förutsättning för att kunna öka det demokratiska inflytandet på kommunal nivå är att kommunindelningen upplevs som ändamålsenlig och naturlig av kommuninvånarna. Sedan 1971 års kommunsammanslagningar upplevs detta inte alltid vara fallet. I många kommuner har också frågan om att dela kommunen väckts. Flera nya kommuner har även bildats genom delning. Samtidigt är det en bred uppfattning att möjligheten till delning har tillämpats alltför restriktivt. Inte minst gäller det mot bakgrund av det ökade lokala och därmed demokratiska inflytande som en delning kan ge. Enligt vår mening har i många fall alltför liten hänsyn tagits till den lokala opinionen i den kommunindelning som vill bilda en egen kommun.

Ett tydligt exempel på där den lokala opinionen satts åt sidan är Torslanda kommunindelning i Göteborgs kommun. Vid en folkomröstning med ovanligt högt valdeltagande röstade närmare två tredjedelar av Torslandaborna för att Torslanda skulle bilda en egen kommun. Trots detta har regeringen avslagit en ansökan om att bilda Torslanda kommun. Än märkligare framstår detta mot bakgrund av att den utredning som Kammarkollegiet har låtit genomföra visar att en delning skulle kunna vara till fördel för såväl Göteborgs kommun som

Torslanda. Regeringens ställningstagande har i stället helt och hållet väglett av att en majoritet av kommunfullmäktige i Göteborg sagt nej till en delning. I praktiken har sålunda Göteborgs kommun givits vetorätt i frågan.

De förutsättningar som indelningslagen ställer upp för att en kommunindelning skall kunna komma till stånd är nu föremål för översyn av Kommundemokratikommittén. Ett uttalat syfte med översynen är att på olika sätt underlätta kommundelningar från bl.a. demokratiska utgångspunkter. Det kan därför förutsättas att det lokala inflytandet vid kommundelningar i framtiden kommer att kraftigt stärkas. Med tanke på den mycket breda opinion för en delning som finns i Torslanda kommun del framstår det enligt utskottets mening mot denna bakgrund som naturligt att redan nu ompröva frågan om att bilda Torslanda kommun. Indelningslagen ger också regeringen möjlighet att på eget initiativ ta upp frågan om att dela en kommun. Frågan kan därför prövas på nytt utan att en ny ansökan lämnas in.

Vad utskottet nu med anledning motion 2000/01:Bo304 (c) anfört om bildande av Torslanda kommun bör riksdagen för regeringen tillkännage som sin mening.

Bildande av Ljungskile kommun

Tätorten Ljungskile ingår sedan den 1 januari 1971 i Uddevalla kommun. Fram till denna tidpunkt bildade Ljungskile en egen landskommun. I Ljungskile har bildats en intresseförening – Ljungskileortens intresseförening – med syfte att verka för att Ljungskile åter skall bli en egen kommun. Föreningen ansökte 1997 hos Kammarkollegiet om en utredning av frågan om delning av Uddevalla kommun och om en folkomröstning. Utredningen skulle enligt ansökan avse förutsättningarna för Forshälla, Resteröds, Ljungs och Grinneröds församlingar att bilda en egen kommun – Ljungskile kommun.

Efter remiss från Kammarkollegiet yttrade sig Uddevalla kommun samt landstinget och Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län över intresseföreningens framställan. Av remissvaren framgick bl.a. att ingen av dessa instanser motsatte sig att en utredning genomfördes.

Kammarkollegiet avslög 1997 ansökan med hänvisning till att förutsättningar för att närmare utreda frågan inte förelåg. Av kollegiets motivering framgick bl.a. att befolkningsunderlaget för en ny Ljungskile kommun skulle bli litet och att skattekraften skulle komma att ligga under medelskattekraften. Sammanfattningsvis fanns det enligt Kammarkollegiet anledning anta att indelningslagens krav på att en indelningsändring skall innebära bestående fördelar för den berörda kommunen eller kommundelen eller för samhället i övrigt inte skulle komma att uppfyllas.

Kammarkollegiets beslut överklagades till regeringen av Ljungskileortens intresseförening. Regeringen avslög hösten 1997 överklagandet. Som skäl för sitt beslut anförde regeringen att det för att en utredning om ändring av kommunindelningen skulle startas krävs att en preliminär analys visar att förutsättningar kan bedömas föreligga för att genomföra en sådan ändring. Enligt regeringen förelåg sådana förutsättningar inte i ärendet.

Ljungskileortens Intresseförening har år 2000 ånyo ansökt hos Kammarkollegiet om att frågan om en delning skall utredas. Enligt ansökan skall utredningen avse en ny Ljungskile kommun som bildas av Resteröds, Ljungs och Grinneröds församlingar. Till skillnad från den tidigare ansökan ingår sålunda inte Forshälla församling i den föreslagna kommunen. Efter remiss från Kammarkollegiet har kommunfullmäktige i Uddevalla och Länsstyrelsen i Västra Götaland avstyrkt förslaget om en utredning. Regionstyrelsen i Västra Götalandsregionen har inte haft något att anföra i ärendet. Kammarkollegiet har mot denna bakgrund i november 2000 ånyo avslagit ansökan. De skäl som kollegiet anför för sitt avslag är i allt väsentligt desamma som anfördes 1997. Kollegiets beslut har överklagats till regeringen, som den 25 januari 2001 har avslagit överklagandet. I sitt beslut ansluter sig regeringen till Kammarkollegiets bedömning.

Det är enligt motion 2000/01:K235 (kd) viktigt att inta en positiv attityd till möjligheten att dela en kommun när initiativet, som i Ljungskile, kommer underifrån. För att tillgodose den opinion för en delning som finns i Ljungskile bör enligt motionens yrkande 2 en utredning tillsättas som undersöker möjligheterna att åstadkomma en delning av Uddevalla kommun. Enligt motionen är det viktigt att genom en grundlig och opartisk utredning för medborgarna visa vilka för- och nackdelar som en eventuell kommunindelning kan ge.

Den kommunreform som genomfördes 1971 innebar att nya storkommuner bildades där sambanden mellan de sammanslagna kommunerna inte alltid upplevdes som så starka. Detta förhållande tillsammans med samhällsutvecklingen i övrigt har gjort att krav på kommundelningar vuxit fram i många kommuner. Flera kommuner har också tillkommit genom att kommuner delats. Det är enligt utskottets mening riktig utveckling, inte minst ur demokratisk synpunkt. Samtidigt är det utskottets uppfattning att kommundelningar tillåtits i alltför liten utsträckning.

Den tidigare kommunen Ljungskile ingår i dag i Uddevalla kommun. I Ljungskile har bildats en intresseförening som har som mål att Ljungskile ånyo skall bilda en egen kommun. Föreningen har två gånger hos Kammarkollegiet ansökt om att frågan om en delning skall utredas. Ansökan har vid båda tillfällen avvisats av såväl Kammarkollegiet som regeringen efter överklagande. Det har skett på grundval av en preliminär analys där endast några få faktorer har beaktats. I analysen har t.ex. inte ingått ett så väsentligt förhållande som det kraftiga lokala stödet för en delning.

Frågor som är så viktiga för den lokala demokratin som kommunindelningen bör enligt utskottets mening avgöras på ett så brett beslutsunderlag som möjligt. Det finns därför anledning att i särskild ordning utreda frågan om förutsättningarna för Ljungskile att bilda en egen kommun. I en sådan utredning bör förutom så självklara förhållanden som befolkningsunderlag och effekterna för den kommunala ekonomin också ingå ortsbefolkningens inställning i frågan. Utskottet vill i detta sammanhang också erinra om Kom-

mundemokratikommitténs uppdrag som syftar till att underlätta kommunindelningar och där också de lokala inflytandefrågorna lyfts fram.

Vad utskottet nu med anledning av motion 2000/01:K235 (kd) yrkande 2 anfört om en utredning om att bilda Ljungskile kommun bör riksdagen för regeringen tillkännage som sin mening.

Bildande av en skärgårdskommun

Som en del i ett åtgärdsprogram för en levande skärgård föreslås i partimotion 2000/01:N261 (c) yrkande 3 att det skall öppnas en möjlighet att inrätta en särskild skärgårdskommun. Enligt förslaget skulle en sådan skärgårdskommun kunna bestå av alla skärgårdsöar i Stockholms skärgård som saknar fast landförbindelse.

Utskottet delar den uppfattning som motionen ger uttryck för, att en levande skärgård är en tillgång som är väl värd att bevara. Däremot ställer sig utskottet tveksamt till om den åtgärd som föreslås i motionen leder till stärkta möjligheter till permanentboende och service i skärgården. Även om en skärgårdskommun bildad på det sätt som föreslås i motionen troligen skulle leda till en gemensam syn i många frågor är det långt ifrån säkert att denna samsyn skulle omfatta alla frågor av vikt för en levande skärgård. Utskottet vill här bara peka på att en sådan kommun skulle omfatta en mängd små öar spridda över ett stort geografiskt område. Även om dessa öar skulle ingå i en och samma kommun tvingas också denna kommun att göra prioriteringar i fråga om lokaliseringen av kommunala inrättningar m.m. Det är inte heller lätt att i en kommun med så spridda och från varandra skilda kommundelar åstadkomma det breda demokratiska inflytande som uppenbarligen eftersträvas. Enligt utskottets mening har det mot denna bakgrund i motionen inte påvisats att bildandet av en skärgårdskommun i något väsentligt avseende skulle leda till att strävandena att bibehålla en levande skärgård skulle underlättas. Partimotion 2000/01:N261 (c) yrkande 3 avstyrks sålunda.

Länstillhörigheten för Heby kommun

Landets indelning i län är inte direkt reglerad i lag eller på annat sätt. Däremot framgår länsindelningen indirekt av det tillkännagivande (1998:1349) om länens indelning i kommuner som regeringen utfärdat. I tillkännagivandet räknas sålunda Heby kommun upp som en av de kommuner som ingår i Västmanlands län. I Heby har frågan om att kommunen i stället skall utgöra en del av Uppsala län väckts. Mot bakgrund härav beslutade kommunfullmäktige i Heby att i samband med 1998 års allmänna val genomföra en folkomröstning i frågan. Vid folkomröstningen röstade 57,7 % för byte av länstillhörighet till Uppsala län, medan 39,9 % röstade för att kommunen även fortsättningsvis skall tillhöra Västmanlands län. Med anledning av resultatet av folkomröstningen har Heby kommun tillställt regeringen en begäran om ändrad länstillhörighet. Ärendet har av regeringen överlämnats till Kammarkollegiet för utredning.

Som redovisats ovan finns det inte några författningsbestämmelser som direkt reglerar länsindelningen. Det finns inte heller några regler om förfarandet vid ändringar i denna indelning. Regeringen anses ha rätt att besluta om mindre ändringar, medan frågor om mera omfattande ändringar bör underställas riksdagen (prop. 1978/79:157 s. 85, bet. KU 1978/79:40). När det gäller sambandet mellan landstingsindelningen och länsindelningen finns det föreskrifter i 1 kap. 2 § kommunallagen (1991:900). Enligt huvudregeln i detta lagrum omfattar varje landsting ett län. En ändring i länsindelningen förutsätter således att även landstingsindelningen ändras och vice versa.

Som ett första steg i sin beredning har Kammarkollegiet tillfrågat länsstyrelserna och landstingen i Västmanlands respektive Uppsala län om kollegiet bör utreda frågan om Hebys landstings- och länsstillhörighet. Såväl länsstyrelse som landsting i Uppsala län har tillstyrkt en sådan utredning. Däremot har länsstyrelsen och landstinget i Västmanlands län avstyrkt att en utredning görs. Yttrandena från Västmanlands län var dock inte enhälliga. Kammarkollegiet har därefter uppdragit åt Svenska Kommunförbundet att utreda förutsättningarna för ett byte av landsting för Heby kommun. Kommunförbundet har i en rapport av den 22 november 1999 (Heby kommun till Uppsala läns landsting? Förutsättningar och konsekvenser) redovisat resultatet av sitt uppdrag.

I rapporten redovisas uppfattningen att starka skäl talar för ett länsbyte, men det anges också finnas skäl som talar emot. Mot den bakgrunden måste frågan enligt rapporten hanteras extra omsorgsfullt. Utredningens principiella ståndpunkt är dock att Heby kommuns uppfattning bör tillmätas stor vikt när det gäller ärendets fortsatta prövning, eftersom samtliga politiska partier står bakom kommunens ansökan om ett länsbyte.

Rapporten har av Kammarkollegiet remitterats för yttrande till länsstyrelserna och landstingen i de båda berörda länen. Länsstyrelsen och landstinget i Västmanlands län har i sina remissyttranden avstyrkt att Heby förs till Uppsala län. Landstinget i Uppsala län uttalar bl.a. att ett länsbyte varken ger avsevärda fördelar eller nackdelar för Uppsala läns landsting och att eventuella problem och svårigheter synes vara tämligen lätta att överbrygga. Länsstyrelsen i Uppsala län uttalar i sitt remissyttrande att något hinder för en ändring inte föreligger och att det faktum att samtliga politiska partier står bakom ansökan om ett länsbyte bör tillmätas stor betydelse.

Sedan remissförfarandet avslutats har Kammarkollegiet den 26 september 2000 i ett yttrande till regeringen föreslagit att länsindelningen den 1 januari 2003 skall ändras på så sätt att Heby kommun överförs från Västmanlands län till Uppsala län. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I de båda motionerna 2000/01:Bo302 (m, kd, c, fp) och 2000/01:Bo303 (kd) förordas att regeringen skyndsamt skall bifalla Heby kommuns ansökan om ändrad länsstillhörighet. Enligt motionerna är det viktigt för den kommunala demokratin att statsmakterna visar respekt för den politiska viljan som den kommit till uttryck i folkomröstningen i Heby kommun.

Vid sin tidigare behandling av motionsförslag om *länstillhörigheten för Heby kommun* har utskottet uttryckt uppfattningen att det funnits grundad anledning att förutsätta att regeringen vid sin prövning av frågan skulle komma att ta tillbörlig hänsyn till den lokala opinionen som den kommit till uttryck i folkomröstningen. Sedan bostadsutskottet och riksdagen senast tog ställning i frågan har Kammarkollegiet, som framgår ovan, föreslagit att en överflyttning skall ske. Utskottet har mot denna bakgrund inte heller nu grund för någon annan uppfattning än att regeringen vid sin pågående prövning kommer att ta tillbörlig hänsyn såväl till resultatet av folkomröstningen hösten 1998 som till Kammarkollegiets yttrande. Mot bakgrund härav är utskottet inte berett att göra det av motionärerna begärda tillkännagivandet. Den nu pågående beredningen av ärendet bör avvaktas. Motionerna 2000/01:Bo302 (m, kd, c, fp) och 2000/01:Bo303 (kd) avstyrks av utskottet.

Länsstyrelsernas verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om att

- utvidga försöksverksamheten med regional självstyrelse, *jämför reservation 5 (kd, c, fp)*,
- avveckla landshövdingeämbetet i försökslänen, *jämför reservation 6 (v, fp, mp)*,
- inrätta av en statlig Skånemyndighet,
- utreda den inomregionala balansen i Västra Götalands län, *jämför reservation 7 (kd, c)*.

Försöksverksamheten med regional självstyrelse

I Gotlands, Kalmar, Skåne och Västra Götalands län pågår en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning mellan stat och kommun. Försöket syftar till utveckla formerna för en fördjupad demokratisk förankring av det regionala utvecklingsarbetet. Försöksverksamheten skall enligt tidigare riksdagsbeslut (prop. 1996/97:108, bet. 1996/97:BoU13) avslutas vid utgången av år 2002. Verksamheten är något olika utformad i de deltagande länen beroende bl.a. på de delvis skilda förutsättningarna. Gemensamt är dock att ansvaret för länets regionala utveckling har flyttats från länsstyrelsen till ett regionalt självstyrelseorgan.

Försöksverksamheten av följts upp och utvärderats av en parlamentarisk regionkommitté (PARK). I sitt slutbetänkande Regionalt folkstyre och statlig förvaltning (SOU 2000:85) har kommittén bl.a. föreslagit att den pågående försöksverksamheten skall förlängas t.o.m. år 2006 och att ytterligare län skall kunna ingå i den. Kommittén har dessutom lagt fram ett förslag om den framtida regionala organisationen. Utredningens förslag har sänts ut på remiss till ett stort antal instanser och remisstiden utgår i april 2001.

Förslag som avser försöksverksamheten med regional självstyrelse förs fram i två motioner.

Det är enligt motion 2000/01:Bo308 (kd) yrkande 2 uppenbart att samhällsutvecklingen ställer krav på regional samverkan. Försöket med regionala självstyrelseorgan utgör därför ett viktigt steg mot en sådan samverkan. Försöksverksamheten bör enligt motionen därför utvidgas till att omfatta flera län.

Även i motion 2000/01:K401 (mp) yrkande 12 föreslås att antalet försökslän skall utökas. Det sker bl.a. med hänvisning till det förslag med förlängd och utökad försöksverksamhet som den parlamentariska regionkommittén har lagt fram.

Som utskottet kortfattat har redovisat ovan har den parlamentariska regionkommittén i sitt slutbetänkande föreslagit att försöksverksamheten med regionala självstyrelseorgan dels skall förlängas, dels skall öppnas för ytterligare försökslän. Förslaget är föremål för remiss. Det kommer därefter att beredas av regeringen. Enligt utskottets mening bör denna beredning inte föregripas. Motionerna bör därför inte nu vinna riksdagens bifall.

Avveckling av landshövdingeämbetet i försökslän

Försöksverksamheten med regionala självstyrelseorgan innebär bl.a. att vissa länsstyrelseuppgifter i försökslän har förts över från länsstyrelsen till regionorganet. För att ytterligare tydliggöra ansvarsfördelningen mellan dessa regionorgan och länsstyrelsen bör landshövdingeämbetet enligt motion 2000/01:K401 (mp) yrkande 13 avvecklas i försökslän och ersättas med en länschef.

Med hänsyn till att det är fråga om en försöksverksamhet finns det enligt utskottets mening inte nu anledning att göra organisatoriska ändringar av den art som föreslås i motion 2000/01:K401 (mp). Det får förutsättas att frågan om landshövdingens ställning och andra hithörande frågor av mera administrativ karaktär kommer att övervägas i samband med att slutlig ställning tas till utformningen av den statliga organisationen på regional nivå. Motionen avstyrks sålunda.

Inrättande av en statlig Skånemyndighet

Skåne län är ett av de län som ingår i försöket med regionala självstyrelseorgan. I Skåne innebär försöksverksamheten att en uppgiftsfördelning gjorts mellan det direktvalda regionorganet och den statliga länsstyrelsen. En konsekvens av detta är att länsstyrelsens styrelse har avskaffats. Med hänvisning till att försöket av allt att döma kommer att förlängas finns det enligt motion 2000/01:Bo305 (m) oklarheter i gränsdragningen mellan regionen och länet som kan behöva få en mer permanent lösning. Regeringen bör därför snarast låta utreda möjligheten att inrätta en Skånemyndighet med uppgift att överta länsstyrelsens kvarvarande uppgifter.

Som framgår av motionen pågår det bl.a. i Skåne län en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Försöket skall enligt det beslut som nu gäller pågå till utgången av år 2002. Eftersom det är fråga om en försöksverksamhet bör det enligt utskottets mening inte nu komma i fråga att inrätta en Skånemyndighet. Försöksverksamheten har, som redovisats ovan, följts upp och utvärderats av den parlamentariska regionkommittén (PARK), vars slutbetänkande nu är föremål för remissbehandling. Kommittén har också lämnat vissa förslag om den framtida regionala organisationen. Motion 2000/01:Bo305 (m) avstyrks sålunda.

Utredning av den inomregionala balansen i Västra Götalands län

När Västra Götalands län bildades var enligt motion 2000/01:Bo307 (s) ett mål att placeringen av myndigheter och andra statliga institutioner i det nya länet skulle göras på ett sådant sätt att det skapades en inomregional balans. En särskild utredare tillsattes också med uppgift att utreda myndigheternas geografiska placering i det nya storlänet. Enligt motionen är det nu dags att utvärdera om målet om en inomregional balans har uppnåtts. En utredning med denna uppgift bör därför tillsättas.

Det har nu gått drygt två år sedan det nya storlänet Västra Götalands län bildades. Enligt utskottets mening är det en i sammanhanget relativt kort tid. Även om vissa erfarenheter naturligtvis redan har vunnits av verksamheten i det nya länet är det enligt utskottets mening alltför tidigt att redan nu dra mer långtgående slutsatser av dessa. Inte minst gäller det med tanke på att det nya länet samtidigt har ingått i försöket med ändrad regional ansvarsfördelning. En första utvärdering av försöksverksamheten har dock gjorts av den parlamentariska regionkommittén. Kommittén drar också slutsatsen att försöksverksamheten bör förlängas med fyra år. Det sker bl.a. för att ytterligare erfarenheter skall kunna vinnas. Även en förlängd försöksverksamhet kommer naturligtvis att utvärderas. Det framstår enligt utskottets mening som lämpligt att också frågan om den inomregionala balansen i Västra Götalands län övervägs i detta sammanhang. Enligt utskottets mening kan det förutsättas att så blir fallet utan något riksdagens tillkännagivande i frågan. Ett tillkännagivande i enlighet med förslaget i motion 2000/01:Bo307 (s) kan därför inte anses erforderligt.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Indelningslagen (punkt 1)

av Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Tillkännagivandet görs med anledning av motion 2000/01:K397 yrkande 5.

Ställningstagande

Det är min och Centerpartiets grundläggande uppfattning att människor vill och kan ta ansvar såväl för sig själva som för andra. Det innebär att varje människa måste ges möjlighet att påverka de beslut som i sin tur påverkar henne. Kort uttryckt så måste det demokratiska inflytandet öka på alla beslutsnivåer i samhället. Det kan bl.a. uppnås genom en decentralisering av samhällets funktioner från stat till region, från region till kommun och från kommun till människor i samverkan. En på detta sätt förnyad demokrati ger delaktighet och ansvar för alla i våra gemensamma angelägenheter.

Med den nu skisserade utgångspunkten är det inte minst viktigt att förstärka det demokratiska inflytandet på lokal nivå. Ett sätt att göra detta kan vara att när frågan om kommunindelningar väcks fästa större avseende vid de demokratiska aspekterna på en delning. För att detta skall bli möjligt bör det politiska inflytandet över dessa frågor öka. Det innebär bl.a. att den nuvarande beslutsordningen måste förändras. Med den beslutsordning som i dag tillämpas kan det komma att bli ett rent myndighetsbeslut att inte ens inleda en utredning av om förutsättningar för en delning föreligger eller inte. Enligt min mening är detta inte tillfredsställande. För att öka det politiska inflytandet i dessa frågor bör därför samtliga beslut som rör delning av en kommun läggas på regeringen. Även beslutet huruvida en fördjupad utredning av förutsättningarna för en delning skall inledas eller inte bör sålunda fattas av regeringen.

Det vi nu med anslutning till Centerpartiets partimotion 2000/01:K397 yrkande 5 anfört om indelningslagen bör riksdagen för regeringen tillkännage som sin mening.

2. Bildande av Torslanda kommun (punkt 2)

av Lennart Nilsson (s), Bengt-Ola Rytter (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Anders Ygeman (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v) och Carina Adolfsson Elgestam (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Riksdagen avslår motion 2000/01:Bo304.

Ställningstagande

Frågan om att genom en delning av Göteborgs kommun bilda Torslanda kommun har prövats enligt den lagstiftning som i dag gäller. Regeringens prövning av frågan har sålunda skett gentemot de förutsättningar för en delning som riksdagen genom indelningslagen har ställt upp. Vid denna prövning har tillräckliga skäl för att bilda Torslanda kommun inte befunnits föreligga. Även motionärerna tycks acceptera detta förhållande. I motionen åberopas som främsta skäl för en ny prövning av frågan, att riksdagen uppdragit åt regeringen att se över möjligheterna att underlätta kommunindelningar. En kommitté med uppgift att överväga denna fråga har också tillsatts. I den mån utredningen leder fram till att kommunindelningar i framtiden skall vägledas av helt eller delvis andra kriterier än de som nu gäller kan detta naturligtvis vara ett skäl för att på nytt pröva frågan om att bilda Torslanda kommun. Enligt vår mening är det mot denna bakgrund självklart att det pågående utredningsarbetet och resultatet av detta avvaktas. Om det under denna tid framkommer nya sakskaäl eller om förutsättningarna för en delning i övrigt ändras vill vi erinra om att frågan kan aktualiseras på nytt antingen genom en ny ansökan eller genom att regeringen på eget initiativ tar upp frågan. För att värna den kommunala självstyrelsen är dock en förutsättning för delning att det finns ett stöd för delningen i berörd kommun och kommundel.

Med hänvisning till vad vi nu anför avstyrks motion 2000/01:Bo304 (c).

3. Bildande av Ljungskile kommun (punkt 3)

av Lennart Nilsson (s), Bengt-Ola Rytter (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Anders Ygeman (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v) och Carina Adolfsson Elgestam (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen avslår motion 2000/01:K235 yrkande 2.

Ställningstagande

Den kommunala indelningen skall svara mot flera grundläggande krav. Det innebär bl.a. att indelningen skall vara sådan att den dels ger ett lokalt inflytande, dels ger kommuner som kan fullgöra de uppgifter de ålagts. Det inne-

bär att den kommunala indelningen från tid till annan kan behöva anpassas till utvecklingen i samhället på såväl lokal som regional nivå liksom på riksnivå. Sedan kommunreformen genomfördes 1971 har också flera nya kommuner tillkommit genom att de då bildade kommunerna delats. Stor vikt har i dessa fall bl.a. lagts vid att de nya kommunerna skall få en naturlig geografisk avgränsning och att de skall ha förutsättningar att fullgöra alla de uppgifter som åvilar en kommun.

Genom indelningslagen har riksdagen lagt fast förutsättningarna för och förfarandet vid ändringar i kommunindelningen. Det innebär bl.a. att det är Kammarkollegiet som har att besluta om huruvida en fördjupad utredning av förutsättningarna för en delning skall göras eller inte. Kammarkollegiets ställningstagande vägleds naturligtvis av de kriterier för en delning som ställs upp i lagen. Detta ställningstagande kan dessutom överklagas till regeringen. Förslaget i motionen tycks innebära att en utredning alltid skall komma till stånd oavsett om de förutsättningar för en delning som indelningslagen ställer upp föreligger eller inte. Vi delar inte denna uppfattning. I de fall det redan på ett tidigt stadium står klart att de av riksdagen genom indelningslagen uppställda förutsättningarna inte föreligger finns det inte anledning att lägga resurser på mera omfattande utredningsinsatser. Samtidigt bör naturligtvis en fördjupad utredning göras i de fall det råder oklarhet om de faktiska förutsättningarna för en delning. Inte minst gäller detta när det lokala stödet för en delning är stort. Vi vill i detta sammanhang erinra om att Kommundemokrati-kommittén bl.a. har till uppgift att se över hur kommunindelningar kan underlättas. I uppdraget ingår även att se över hur sådana ärenden utreds. Vi avstyrker med det nu anförda förslaget i motion 2000/01:K235 (kd) yrkande 2.

4. Länstillhörigheten för Heby kommun (punkt 5)

av Knut Billing (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Annelie Enochson (kd), Carl-Erik Skårman (m), Rigmor Stenmark (c) och Yvonne Ångström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Tillkännagivandet görs med anledning av motionerna 2000/01:Bo302 och 2000/01:Bo303.

Ställningstagande

Den i samband med 1998 års val genomförda folkomröstningen visar att en klar majoritet av de boende i Heby vill att kommunen i framtiden skall ingå i Uppsala län. Den på detta sätt tydligt uttalade folkviljan måste enligt vår mening bli helt vägledande när det gäller att bestämma länstillhörigheten. När dessutom Kammarkollegiet föreslagit att länsindelningen fr.o.m. den 1 januari 2003 ändras så att Heby kommun överförs från Västmanlands län till Uppsala

län finns det enligt vår mening nu inga som helst skäl för att inte ändra läns-
tillhörigheten.

Vad vi nu med anslutning till motionerna 2000/01:Bo302 (m, kd, c, fp)
samt 2000/01:Bo303 (kd) förordad beträffande läns-
tillhörigheten för Heby kommun bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

5. Försöksverksamheten med regional självstyrelse (punkt 6)

av Ulla-Britt Hagström (kd), Annelie Enochson (kd), Rigmor Stenmark
(c) och Yvonne Ångström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Tillkännagivandet görs med anledning av motionerna 2000/01:Bo308 och 2000/01:K401 yrkande 12.

Ställningstagande

Den nu pågående försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning har enligt vår mening åstadkommit förändringar i arbetssätt och beslutsfattande som lett till ett ökat regionalt inflytande. Det är en helt riktig utveckling. I en omvärld där regionerna såväl inom som mellan stater kommit att få en allt större betydelse är det naturligtvis viktigt att också det demokratiska inflytandet förstärks i regionerna. För att regionerna skall kunna ta det ökade ansvar som utvecklingen kräver måste de också förfoga över de medel som fordras.

Det ökade regionala självstyret har givit en tydlig sammanhållande aktör i försökslänen. Ett regionalt självstyrelseorgan kan på ett helt annat sätt än länsstyrelse med dess dubbla lojaliteter agera med enbart regionens bästa för ögonen. Genom ett regionfullmäktige eller motsvarande organ får regionen också en naturlig representant i såväl nationella som internationella sammanhang.

Den parlamentariska regionkommittén (PARK) har föreslagit att den pågående försöksverksamheten med regionala självstyrelseorgan dels skall förlängas, dels skall utökas till att omfatta fler länsstyrelser. Vi delar denna uppfattning. Det finns också en stark önskan i många län att kunna organisera sin verksamhet på samma sätt som i försökslänen. Enligt vår mening finns det mot denna bakgrund anledning att redan nu låta de län som så vill påbörja en försöksverksamhet. I detta avseende finns det därför inte anledning att avvakta den pågående remissbehandlingen av utredningens slutbetänkande. När remissbehandlingen avslutats bör strävan i stället vara att så snart som möjligt låta försöksverksamheten övergå i en permanent verksamhet.

Det vi nu med anledning av motionerna 2000/01:Bo308 (kd) och 2000/01:K401 (mp) yrkande 12 anført om försöksverksamheten med region-

ala självstyrelseorgan bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

6. Avveckling av landshövdingeämbetet i försökslänen (punkt 7)

av Owe Hellberg (v), Sten Lundström (v), Helena Hillar Rosenqvist (mp) och Yvonne Ångström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Tillkännagivandet görs med anledning av motion 2000/01:K401 yrkande 13.

Ställningstagande

Den nuvarande försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning innebär att länsstyrelsens roll har inskränkts till att endast omfatta rent statliga förvaltningsuppgifter. Det regionala utvecklingsansvaret och uppgiften som företrädare i regionala frågor har i stället lyfts över till det regionala självstyrelseorganet. En följd av detta är att landshövdingerollen mist en stor del av sitt innehåll. Mot denna bakgrund anser vi att landshövdingeämbetet bör avskaffas i försökslänen. I dessa län bör länsstyrelserna i fortsättningen, i takt med att nuvarande förordnanden går ut, i stället ledas av en tjänsteman, förslagsvis med titeln länschef. Med en sådan förändring tydliggörs också den förändrade ansvarsfördelningen mellan länsstyrelserna och de regionala självstyrelseorganen ytterligare.

Det vi nu med anledning av motion 2000/01:K401 (mp) yrkande 13 anfört om landshövdingeämbetet bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

7. Utredning av den inomregionala balansen i Västra Götalands län (punkt 9)

av Ulla-Britt Hagström (kd), Annelie Enochson (kd) och Rigmor Stenmark (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 9. Tillkännagivandet görs med anledning av motion 2000/01:Bo307.

Ställningstagande

När Västra Götalands län bildades var det en uttalad strävan att den inomregionala balans som de tre ursprungslänen representerade skulle bibehållas. En särskild utredare hade också till uppgift att se över placeringen av de olika

länsorganen med denna utgångspunkt. Det nya storlänet har nu funnits i drygt två år. Det betyder att erfarenheter nu börjar vinnas av hur länet kommit att fungera i olika avseenden.

Inför en trolig förlängning av den försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning som också Västra Götalands län ingår i är det viktigt att de hittillsvarande erfarenheterna nu utvärderas med avseende på hur den inomregionala balansen har påverkats. Som en särskild del i den fortsatta utvärderingen bör det alltså ingå att se över i vilken utsträckning placeringen av olika läns- och regionorgan svarar mot de ursprungliga planerna och hur den inomregionala balansen i övrigt har påverkats. Med avseende på frågans vikt bör det snarast uppdras åt en särskild utredare att göra en sådan utvärdering.

Vad vi nu med anslutning till motion 2000/01:Bo307 (s) anfört om en utredning av den inomregionala balansen i Västra Götalands län bör riksdagen för regeringen tillkännage som sin mening.

Särskilda yttranden

Bildande av Torslanda kommun

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anför:

Det är min och Miljöpartiets principiella ståndpunkt att beslutet om att inte låta Torslanda bilda en egen kommun bör omprövas, eftersom det är ett beslut som i ett slag slår undan möjligheterna för en aktiv lokal demokratirörelse.

Det finns visserligen i dag möjligheter att bilda nya kommuner, men hindren är många och stora. Det finns t.ex. inga klara regler för hur opinionen skall tolkas, när det gäller folkomröstningar om delning av en kommun. I Torslandafallet var en majoritet inom ”utbrytardelen” för en delning, men en majoritet i nuvarande hela Göteborg emot.

Det är viktigt att inte bortse ifrån att det bildas två nya kommuner när en kommun delas. Därför måste också befolkningen i den del som inte vill bryta sig ut få inflytande över delningen. Men här behövs ett viktningssinstrument, som ger ”utbrytardelen” större vikt i förhållande till hela kommunen. Det blir annars väldigt svårt att få till en delning för någon kommundel, som har en klar majoritet för att skapa en egen kommun – och som klart kan visa att man kan ta det ansvar med samhällsservice m.m. som är förenat med att vara egen kommun. Vi önskar från Miljöpartiets sida en mer positiv syn på intresset för kommundelningar, en enklare och klarare hantering. Exempelvis måste hänsyn tas till hur den sociala strukturen ser ut i ”utbrytardelen”.

De tidigare stora kommunreformerna, som slog ihop kommunerna till att bli allt större administrativa enheter, är inte något självklart positivt. Snarare har befolkningen kommit längre ifrån politiken och politikerna, med ett allt mindre deltagande och engagemang i kommunfrågorna. Det är därför vår avsikt att i fallet Torslanda och i andra liknande fall på olika sätt fortsätta att verka för att en delning skall komma till stånd.

Bildande av en skärgårdskommun

Rigmor Stenmark (c) anför:

Det talas i dag mycket om vikten av att behålla en levande skärgård som ger goda förutsättningar för såväl permanentboende som fritidsboende. Konkreta åtgärder för att åstadkomma detta lyser dock mer eller mindre med sin frånvaro. Enligt min och Centerpartiets mening måste riksdag och regering nu medverka till att skärgårdsfrågorna ges en större tyngd. Vad som måste till är en rad åtgärder på alla nivåer i samhället. Det gäller allt från att inrätta en särskild skärgårdsriksdag med Sametinget som förebild till att underlätta fastighetsbildning för permanentboende. Gemensamt för åtgärderna bör vara att de medverkar till att förstärka den lokala demokratin och därmed också det lokala inflytandet.

Dagens skärgårdskommuner har sin bas på fastlandet där flertalet av deras invånare bor. Det betyder att de öboendes specifika förhållanden och problem ofta inte får den uppmärksamhet de förtjänar. En möjlighet att fördjupa demokratin och ge skärgårdsborna i Stockholms skärgård ett reellt inflytande över sin situation är att inrätta en särskild skärgårdskommun. Geografiskt skulle en sådan kommun kunna omfatta samtliga öar i Stockholms skärgård utan fast landförbindelse. Uppskattningsvis skulle denna skärgårdskommun få omkring 11 000 invånare, dvs. ett invånarantal som ligger över vad många mindre kommuner i dag har. Även om en kommun med denna geografiska omfattning kan ge upphov till vissa problem när det gäller placeringen av kommunala inrättningar m.m. torde dessa svårigheter inte vara större än att fördelarna överväger.

Frågan om att inrätta en skärgårdskommun är naturligtvis i första hand en fråga för dem som berörs, dvs. de boende i skärgården. Jag har därför nu avstått från att ställa mig bakom motionsförslaget. När och om frågan aktualiseras av skärgårdsborna själva är det dock min och Centerpartiets avsikt att på alla sätt stödja tillkomsten av en sådan kommun.

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden

2000/01:Bo302 av Per Bill m.fl. (m, kd, c, fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bifalla Heby kommuns framställan om att snarast få tillhöra Uppsala län.

2000/01:Bo303 av Magnus Jacobsson (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Heby kommuns ansökan om att få tillhöra Uppsala län.

2000/01:Bo304 av Åsa Torstensson (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör ompröva Torslanda kommun dels möjlighet att bilda egen kommun.

2000/01:Bo305 av Jan Backman (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en Skänemyndighet.

2000/01:Bo307 av Urban Ahlin och Monica Green (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i samband med utvärderingen av försöksverksamheten i de så kallade storlänerna också utreda om den inomregionala balansen av myndigheter blev så som den angavs i Jan Åke Björklunds utredning.

2000/01:Bo308 av Margareta Viklund (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fler försökslän bör beredas möjlighet att delta i försöksverksamheten med regionalt självstyre.

2000/01:K235 av Åke Carnerö och Magnus Jacobsson (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning som undersöker möjligheterna av en kommunindelning av Uddevalla kommun i syfte att bilda Ljungskile kommun.

2000/01:K397 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökat politiskt inflytande i kommunindelningar.

2000/01:K401 av Matz Hammarström m.fl. (mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i kapitel 6.2 i motionen anförs om pågående regionförsök.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i kapitel 6.3 i motionen anförs om att avveckla landshövdingens funktion i försökslänen.

2000/01:N261 av Lennart Daléus (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen vad som i motionen anförs om ökade möjligheter till självbestämmande för Stockholms skärgård.